

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. משום שאין דנין שנים ביום אחד ... בשתי מיתות אבל במיתה אחת דנין
1.....
- ב. דיני ממונות גומרין בו ביום
2.....
- ג. אשרו חמוץ אשרו דיין שמחמץ את דינו
4.....
- ד. כל תענית שמלינין בו את הצדקה כאילו שופך דמים ... בריפתא ותמרי אבל בוזי
חיטי ושערי לית לן בה.....
5.....
- ה. לפיכך אין דנין בו' ... לדייניה במעלי שבתא וליגמריה בשבתא וליקמליה בשבתא
6.....
- ו. אין רציחה דוחה את שבת
7.....
- ז. עבודה שדוחה שבת
11.....
- ח. לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא למת מצוה
13.....
- ט. לחלק יצאת
14.....

דף לה.

א. משום שאין דנין שנים ביום אחד ... בשתי מיתות אבל במיתה אחת דנין

צריכין בית דין להתיישב בדיני נפשות ולהמתין ולא יאיצו, וכל בית דין
שהרגו נפש בשבע שנים הרי אלו חבלנין, אף על פי כן אם אירע להם להרוג
בכל יום ויום הורגין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אבל אין דנין לעולם שנים ביום אחד אלא דנין זה היום והשני למחר, היו שניהם בעבירה אחת ומיתה אחת¹, כגון נואף עם נואפת² דנין שניהם ביום אחד.

לפיכך אם היה הנואף בועל בת כהן הואיל והוא בחנק והיא בשריפה אין הורגין שניהן ביום אחד.

ב. דיני ממונות גומריין בו ביום

כבר התבאר לעיל דף לב. שדיני ממונות אם יכולין גומריין בו ביום בין לזכות בין לחובה, דיני נפשות גומריין בו ביום לזכות אם יצא זכאי, ולא יעננהו ללון בספק וביום שלאחריו לחובה.

ובדיני ממונות כבר התבאר במסכת ב"ק ריג: שדבר תורה³ כל הימים ראויין לדון בהם, ובמקום הצורך מצוה הוא על הדיינין לדון בכל יום, שהרי לא חילקה התורה בזמן ימי הדין, אבל מ"מ אסרו חכמים ואמרו אין דנין בבית הדין בשבת⁴ וביו"ט⁵. כמו שהתבאר בביצה דף לו: שמא יבוא לידי כתיבה⁶,

¹ מלשון רבינו נראה שמפרש דלא כרש"י (סנהדרין מ"ו ע"א ד"ה אבל), וכוונתו דשנים שמחללין שבת אף ע"פ שמיתתן שוה אין זה בכלל עבירה אחת, דכל אחד מחלל שבת בפני עצמו, ודוקא בנואף שלא מצי לעשות העבירה בלא הנואפת, או הנשכב וזכר וכיו"ב, ולכן א"ש מה דמביא מהא דתלה שמעון ב"ש שמונים נשים ביום אחד, שעשה שלא מן הדין, רק להוראת שעה שכולם מכשפים היו, ואין זה עבירה אחת, שאחת לא שייכא לחברתה, וכל אחת נהרגה על מה שכשפה, והוי שתי עבירות, אבל בעדים שהזומו, הלא אם הוכחש אחד מהן אפילו הן מאה בטלה עדות כולן מיקרי עבירה אחת, שמכללין נעשה עבירה אחת, ורש"י (שם) ותוס' (שם ד"ה שתי) הוצרכו לדחוק לפירושם משום דכשוף יש באוב ויש בחובר חבר יעו"ש אבל זה הביא לרש"י לפרש בדרך אחר, ודוק:

² דע דאפילו המקור עבירה אחת ומיתה אחת, מ"מ אם העבירות נפרדין כגון בכישוף שיש בהם כישוף ואוב וידעוני וחובר חבר ועוד אין דנין ביום אחד כמבואר שם (מו א). וזה דבועל נשואה בת כהן אין מיתתן שוה שם (עו א) דהיא בשריפה ואין בועלה בשריפה ע"ש. ערוה"ש העתיד סנהדרין נט יב

³ שו"ע ונו"כ ה א

⁴ שו"ע ונו"כ שלט ד

⁵ שם תקבד א

⁶ ומי שעבר ודן דין בשבת, בין בשוגג בין במזיד, בין בתשלום שכר ובין בחינם, מה שעשה עשוי, וכמבואר בשו"ע בסוף סעי' זה, ולא נפסל עקב כך לשמש כדיון, וכשר לעדות. ועיין בס' מועדים וזמנים ח"ז סי' קמ"ז בטעם הדבר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ובכלל זה סידור הטענות וקבלת עדות מהעדים⁷ לפני הדיינים, שמא יכתבו הדיינים דברי טענותיהם⁸.

ואין קובעין⁹ זמן לדון בערב שבת וערב יום טוב, מפני שהעם טרודין להכין צרכי שבת ויו"ט¹⁰, וגם איסור יש לדיינים לדון אף אם נתפייס הבע"ד לעמוד בפניהם לדון¹¹, מפני שצריכים להיות מתונים בדין ובעיו"ט ובערב שבת הם טרודין¹². ואפילו אם הזמינו לבעל דין לבא לב"ד אין צריך לבא. במה דברים אמורים לשלוח אחריו, אבל אם באו מאליהן מותר לדיינים לקבל טענותיהם.

ואם הזמינו לבעל דין בערב שבת ויו"ט לבא לדין אחר השבת ויו"ט ולא בא, אין קונסין אותו, דאמרינן אגב טרדת הזמנת צרכי שבת ויו"ט שכח ולא זכר שהזמינוהו.

גם בינם לבין עצמם אסור לבעלי הדין לסדר טענותיהם בשבת ויו"ט¹³ כדי שיהיו שגורים ושנונים בפיהם בעמדם לפני הדיינים, משום איסור "ודבר דבר".

אולם מותר גם לדיינים עצמם¹⁴ לעיין בספרי הפוסקים¹⁵, ראשונים ואחרונים, וללבן ולחדד את הדין בחבורת תלמידי חכמים ודיינים מומחים, שבכלל לימוד תורה הוא, אך לא ישבו בבית הדין כפי שרגילים לשבת בחול¹⁶, אמנם אם גורם לעגמת נפש ולשברון לב, אסור לעשות זאת בשבת, כי אסור להצטער בשבת. ולבעל הדין עצמו אסור ללבן עם הדיין הבורר או הטוען¹⁷.

⁷ מ"ב יד בשם הגרעק"א בשם שו"ת שבות יעקב ח"א סי' י"ד

⁸ מ"ב שם ק"א

⁹ שו"ע ונו"כ ה ב

¹⁰ לבוש שם

¹¹ ודוקא לדון אסור, אבל לקבל טענותיהן ולפסוק הדין אחר השבת ויו"ט מותר מצד הדיינים, כ"כ ר"ן ריש כתובות [א' ע"ב מדפי הרי"ף], אלא שאינו יכול לכפות הבעל דין על זה שיבוא, ומשום הכי סיים המחבר וכתב ז"ל, ואם הזמינו לבעל דין כו', ר"ל לקבל הטענות. אי נמי קמ"ל בזה דאף אם אין הדיינים טרודין כגון שיש להם אחרים שיטרחו עבורם, מכל מקום הבעלי דין א"צ לבוא. סמ"ע שם ג

¹² סמ"ע שם ג

¹³ שע"ת סק"א בשם מור וקציעה, ובמהשבה מותר אם אינו גורם לעגמת נפש, כמבואר בס"י ש"ו אות כ"ז. וגם ביום טוב שני לבן חו"ל הנמצא בארץ ישראל אסור בכך, ואסור להתייצב לפני הדיין או בית הדין, דנהי דאין עליו חשש 'שמא יכתוב' (דאינו אלא על דיינים), מכל מקום אמירת טענותיו לפני הדיינים יש בו משום 'ודבר דבר', ועיין שו"ת בצל החכמה ח"א סי' ס"ה

¹⁴ וכן טוען רבני, בורר, מגשר, וכדומה

¹⁵ שע"ת שם מהזיק ברכה להחיד"א סק"ח ובכה"ח סק"ח.

¹⁶ ערוה"ש שם י"א

¹⁷ מ"ב שם י"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אולם שאר עניינים שאינם קשורים לדברי תורה כגון ספרי חול של משפטים ומחקרים וכדומה או ספרי חשבונות אסור¹⁸ משום "ודבר דבר", ומשום "שטרי הדיוטות".

עד חולה וקרוב למות, או במקרה בו הוא עלול לברוח, וכדומה, התירו להושיב בית דין ולקבל עדות ממנו¹⁹.

גם בערכאות של גויים אין להתדיין השבת וביו"ט²⁰, ואין לו להתייצב שם, בין אם הוא התובע ובין אם הוא הנתבע, אלא רשאי למנות בא כח (עורך דין) נכרי שייצג אותו שם.

אסור לתפוס ולהכניס לבית הסוהר מי שנתחייב איזה עונש כדי שלא יברח, וכל שכן שאסור להלקותו, שהרי זה בכלל דין²¹.

אולם אם אחד רוצה לברוח כדי לעגן את אשתו, מותר לחבשו²².

ג. אשרו חמוץ אשרו דיין שמחמץ את דינו

צריך הדיין²³ להיות מתון בדין, שלא יפסקנו עד שיחמיצנו וישא ויתן בו ויהיה ברור לו כשמש, שנאמר (ישעיהו א פסוק יז) **אשרו חמוץ ודרשו רז"ל אשרי לדיין שמחמיץ ומשהה ומלין את דינו כדי להוציא לאמיתו, כי ברוב משא ומתן ירד לעומקו, כמו שאמר אסף (תהלים עג פסוק כא) פי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן, ר"ל שמחמיץ מה שבלבו וממתין מלאומרו, וישא ויתן בו עד שכליותיו ישתוננו וינוחו שנתיישבו הדברים בלבו.**

אבל הגם לבו בהוראה וקופץ ופוסק הדין קודם שיחקרנו היטב בינו לבין עצמו עד שיהא ברור לו כשמש²⁴, הרי זה שומה רשע וגם רוח, שמפני שמגים לבו²⁵ הרי הוא שומה, וגם הוא רשע, שכיון שפוסק הדין בלא חקירה אינו חושש לעוות הדין והרי הוא רשע גמור.

¹⁸ כמבואר בס"י שו

¹⁹ מ"ב יד בשם הנרעק"א בשם שו"ת שבות יעקב ח"א סי' י"ד

²⁰ שע"ת שם

²¹ רמ"א שם

²² במ"ב יד

²³ שו"ע ונו"כ הו"מ י א

²⁴ למדוהו [שם ז' ע"ב] מדכתיב [ירמיה כ"א י"ב] בית דוד דינו לבקר משפט, וכי בבקר לבד דנין, אלא להיות המשפט ברור כבוקר. סמ"ע שם ב

²⁵ שומה שהוא סובר שהוא חכם בדין ויודע אותו, ואינו, ונשאר בשטותו. ורשע על שמעוות הדין. וגם רוח שסובר שא"צ לאיש כמוהו להיות מתון בדין. סמ"ע שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

**ד. כל תענית שמלינין בו את הצדקה כאילו שופך דמים ...
בריפתא ותמרי אבל בזווי חיטי ושערי לית לן בה**

בתענית מחלקים²⁶ מזונות לעניים²⁷. וכל תענית שאכלו העם ולנו ולא חלקו צדקה לעניים, הרי אלו כשופכי דמים. שנאמר (ישעיה א פסוק כא) צֶדֶק יְלִין בָּהּ וְעֵתָה מְרַצְחִים, כלומר כשמלינין הצדקה הם מרצחים.

במה דברים אמורים שדרך שלהם לחלוק פת²⁸, ולא חלקו פת או פירות שהם מיני מאכל שהיו יכולין לאוכלן מיד²⁹ והם לא נתנו להם, והעניים נשענו עליהם ונמצאו נשארו רעבים, אבל אם דרכן לחלק מעות או חטין או כיוצא דבר שאינו מוכן לאכילה ולא חלקו, ודאי לא נשענו העניים על זה ואינן כשופכי דמים, אם לא נתנו היום, ויכולין לתת למחר.

במקום שלא נהגו כן, אין להם עונש של שפיכות דמים שהרי יש להם קופה ונותנים להם י"ד סעודות לכל א' בשבוע, אז פטורים מעונש זה.

אולם מנהג קדמונים אין לזוז ממנו לחלק צדקה ביום התענית אפילו נטלו י"ד סעודות מכמה טעמים נכונים³⁰.

²⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רנו ב

²⁷ פירוש לכל עניי העיר ואפילו כבר חלקו להם סעודה אותו היום מהקופה כי בכל שבוע נותנין להם י"ד סעודות ויום תענית בכלל נותנין להם שתי סעודות של אותו יום אלא להיות כי היו רגילין לחלק להם צדקה כמו שפרש"י במ' סנהדרין לזה מסתמא מיום הא' סומכין העניים על צדקה שמחלקים להם ביום תענית וכאשר אין נותנין להם הרי הם כש"ד ראשון לציון שם

²⁸ רגילין היו בליל תענית לעשות צדקה והיו עיני העניים נשואות לכך ואם ילינו נמצאו עניים רעבים שנשענו על כך. ש"ך שם ד

²⁹ לבוש ומ"ז שם א

³⁰ ראשון לציון שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכבר התבאר במסכת ברכות דף ו: שאגרא דתעניתא צדקתא, כלומר ששכר התענית לתת צדקה לערב לפרנסת העניים שהתענו היום³¹. ולפיכך מנהג³² ליתן צדקה במנחה דתענית, ויש נוהגין לשער מה שהיה אוכל ביום התענית³³, ליתן לעניים בערב.

ה. לפיכך אין דנין נו' ... לדייניה במעלי שבתא וליגמריה בשבתא וליקטליה בשבתא

³¹ ועיין מאירי סנהדרין לה. כתב 'כבר ביארנו במקום אחר שסוף שכר התעניות הוא הצדקה והוא שראוי לחלק צדקה בלילי התעניות ואחר שכן הרי נמצאו עיניהם של עניים נשואות לכך ואין מכינים לעצמם צרכי סעודה וכל שמאחר צדקתו עד למחר נמצא משכיבו עד למחר בלא אכילה מכאן אמרו כל תענית שמלינין בו צדקה כאלו שופכים דמים'.

³² מ"ב תקסו יב

³³ השבלי הלקט סדר תענית סי' רפ כתב שיש מפרשים 'אגרא דתעניתא צדקתא' היינו שיתן מה שלא אכל היום לעני לערב שאם לא עשה כן נראה כמו שלא התענה לשם שמים, ועל כן נהגו להוליך שמן ולהדליק נרות בבתי כנסיות במוצאי התענית וליתן מעות לקופה של צדקה. ובספר חרדים פרק סג כתב 'אמרו הראשונים ר"ת תשובה דרך רמז 'תענית, שק, ואפר, בכי, הספד'. והתענית צריך צדקה מה שהיה צריך לאכול ביום ההוא יתן לעניים, וכן אמר הקדוש רבינו שלמה מולכו ז"ל מאי תענית ת"ת עניי, כדאמרו ז"ל אגרא דתעניתא צדקתא'. ובש"ה מסכת תענית פרק גר מצוה אות כג. כתב 'אמרו הקדמונים, 'תענית' אותיות 'תת עני'. וזה ענין מה שאמרו רבותינו ז"ל אגרא דתעניתא צדקתא, הפירוש הוא, כשהאדם מתענה, אז הוא חסר לחם, שאינו אוכל, וכואב לו, אז מרגיש צער העני, שתמיד הוא חסר לחם, איך הוא בצער ובכאב, ומרחם עליו. וזה לשון אבא מורי הרב ז"ל בספר עמק ברכה ויתן ממונו לצדקה ביום התענית, לקיים מה שנאמר 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', ויש אומרים שיתן מה שלא אכל היום, לעני לערב, שאם לא עשה כן, נראה כמי שלא התענה לשם שמים, רק כדי להרויח בתעניתו מיעוט הפיזור. והוסיף שאפשר לדקדק ענין זה בדברי הנביא, שאמר (ישעיה נה, ז) 'הלווא פרס לרעב לחמך, הלחם שלך, שהיה מגיע לחלקו. ועוד כתב שם שעל זה רמז דוד המלך שאמר לשלמה בנו (דברי הימים א כב יד) 'ואני והנה בעניי הכינותי לבית ה' זהב ככרים מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחשת ולברזל אין משקל כי לרב היה' וקשה מה שאמר 'ואני והנה בעניי הכינותי מי יתן והיו כל עם ה' עניים כמותו אדרבה הוה ליה למימר 'ואני והנה בעשרי הכינותי' אלא הכי פירושו שידוע שדוד המלך אחרי אותו מעשה של בת שבע היה בעל תשובה גדול כאמרם ז"ל (מו"ק מז ע"ב) שהקים עולה של תשובה, ועיקר התשובה הוא התענית, והנה בודאי דמי סעודתו היה הרבה כי היה מלך וסעודתו גדולה, והיה בכל תענית ותענית שהתענה מקדיש דמי סעודתו לגבוה, והגיע לסך מאה אלף ככר זהב ואלף אלפים ככר כסף, ועל זה אמר ואני והנה בעניי וגו' רצה לומר בעניי כשעינה עצמו והתענה הכין כל אלה כי לא רצה להנות ממה שקימץ מכה התעניות והקדישם לשמים. וכן מבואר בירושלמי פאה (פ"ד ה"ב) שהק' על הפסוק ואני והנה בעניי וגו' מאי בעניי הלא אם היה זה הסך הגדול בידו קודם שהקדיש עשיר היה, ותירצו בעניי בעינוי שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים. הרי מבואר בדברים הנ"ל. וכן הוא ברד"ק בדברי הימים בפסוק הזה. וכע"ז כתב המהרש"א בביאור דברי הגמרא 'אגרא דתעניתא צדקתא', שהמעם בזה כדי שלא יהא נהנה מתעניתו בממונו שיעור מה שלא אכל ושתה היום, לכך יתן שיעור הממון זה שנהנה לצדקה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף לב. שדיני נפשות³⁴ גומרין בו ביום לזכות אם יצא זכאי, ולא יענוהו ללון בספק וביום שלאחריו לחובה.

לפיכך אין³⁵ דנין דיני נפשות לא ערב שבת ולא ערב יום טוב שמא יתחייב ואי אפשר להורגו למחר ואסור לענות את דינו ולהניחו אחר השבת אלא אוסרין אותו עד אחד בשבת ומתחילין בדינו.

ו. אין רציחה דוחה את שבת

אין עונשין בשבת³⁶ אף על פי שהעונש מצות עשה אינה דוחה שבת, כיצד הרי שנתחייב בבית דין מלקות³⁷ או מיתה אין מלקין אותו ואין ממיתין

³⁴ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יא הלכה א

³⁵ שם הלכה ב

³⁶ רמב"ם הלכות שבת פרק כד הלכה ז

³⁷ ובאמת במנין המצות משמע דוקא בדבר שיש בו חילול שבת אסור מדאורייתא וכן משמע בגמ' שבת דף קו גבי הבערה ע"ש ואפשר דבמלקות נמי איכא חילול שבת כגון שעושה חבורה (ועיין פמ"ג שם שאע"ג שהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה הרמב"ם לשיטתו דס"ל שחייב במלאכה שא"צ לגופה ועיין במחצית השקל שהקשה שגם אם יעשה חבורה אין חייב כיון שאינו מתכוין לחבורה ואפשר שהרמב"ם ס"ל דהוי פסיק רישא שיעשה בהם חבורה ועיין אבני נזר ח"א סי' מו שכתב "מכל מקום יש לומר דכל חבלה שנעשה בו על ידי המלקות הכל הוא מצוה ומכלל מצוות מלקות הוא וחשיב כאלו נתכוין לכל חבלה שיעשה בו" וצ"ע ואפשר דמרבוי דקרא דבכל מושבותיכם נפקא לן שאין דנין כלל וצ"ע בסנהדרין דף לה ע"ב משמע דוקא בדבר שיש בו חילול שבת וכ"מ בתוס' שם ודיני ממונות אין דנין גזירה שמא יכתוב: (מגן אברהם סי' שלט ס"ק ג) ועיין באר היטב שם ס"ק ג בשם יד אהרון שכתב "שכיון שמלקות במקום מיתה עומדת היינו מיתה היינו מלקות וכשם שהמעט מלא תבערו אש שאין מיתות בי"ד דוחה שבת מלקות נמי בכלל" אמנם עיין בפמ"ג בפתחה להל' שבת שכתב שאין מעם זה מספיק והביא שם שלפי מעם החינוך שכתב "משרשי המצוה, שרצה השם יתברך לכבד היום הזה שימצאו בו מנוחה הכל גם החוטאים והחייבים, משל למלך גדול שקרא בני המדינה יום אחד לסעודה שאינו מונע הפתח מכל אדם, ואחר יום הסעודה יעשה משפט, כן הדבר הזה שהשם ברוך הוא ציונו לקדש ולכבד יום השבת לזכותנו ולזכותנו, כמו שכתבתי למעלה, וזה גם כן מכבודו של יום הוא" שייך לאו זה אף במלקות וכ"ש במכת מרדות שאין בזה מצות עשה כלל ויש בו חבורה ותיקון הנפש (היינו שלא יהיה מקלקל עיין מש"כ לקמן בזה) ועיין אליה רבא שם ס"ק ב שהביא דברי החינוך שהביא מהירושלמי "ובגמרא דבני מערבא (ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ו) אמרו, בכל מושבותיכם, רבי אילא בשם רבי ינאי מכאן לבתי דינים שלא יהו דנין בשבת" וכתב הא"ר "ולמגן אברהם אישתמיט זה והטעם בספר חינוך שרצה השם יתברך לכבד יום זה שימצאו בו מנוחה הכל גם החוטאים והחייבים משל למלך גדול שקרא בני המדינה יום אחד לסעודה" ועיין בפירוש המשניות סנהדרין פ"ד מ"א שכתב "לא תבערו אש בכל מושבותיכם, רוצה לומר ואפי' במושבות ב"ד לא ישרפו בו מי שנתחייב שריפה וכן שאר העונשין אין גומרין בשבת" משמע אף מלקות וכן עיין בסמ"ג לא תעשה סז "אין עונשין בשבת, וכו' כיצד הרי שנתחייב בבית דין מלקות או מיתה וכו' זו אזהרה לבית דין שלא ישרפו בשבת מי שנתחייב שריפה והוא הדין למי שנתחייב שאר עונשין" אבל בר"ב במשנה שם פי' "למד על מחוייבי שריפה שאין שורפין אותן בשבת וה"ה לשאר חייבי מיתות" משמע שעל מלקות לא קאי לאו זה וכדברי המג"א ועיין ח"י הגר"י פערלא לספר המצוות לרס"ג ל"ת קעח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אותו בשבת שנאמר (שמות לה פסוק ג) לא תבִּעְרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, זו אזהרה לבית דין שלא ישרפו בשבת מי שנתחייב שריפה והוא הדין לשאר עונשין.

והעובר על לאו זה³⁸ והמית בשבת מי שמחויב מיתה, במזיד נסקל³⁹, ובשוגג חטאת ככל מלאכה בשבת⁴⁰.

ואם הלקה המחויב מלקות אפשר שלוקה משום לאו זה⁴¹.

³⁸ הינוך מצוה קיד ומנחת הינוך אות א

³⁹ נראה, כיון דמלאו זה אע"פ שאינו מבואר אלא שריפה, מ"מ אמרינן הוא הדין כל עונשין סקילה הרג וחנק, א"כ נראה דאם המיתו בית דין בשאר מיתות חוץ מהבערה, מ"מ סגי אם התרו בהם משום לאו דהבערה, כיון דהוא בכלל לאו זה, אבל בעלמא כל המלאכות אינם בכלל לאו זה, אבל דין הבית דין בכל מיתה, הם בכלל לאו זה, ומנהי התראה מלאו הוה. וגם נראה דמהני התראה משום לאו דמלאכה, כי הוא רק גילוי מילתא דהוי בכלל מלאכה (שם אות ב)

⁴⁰ ולא חשיב מקלקל במה שהורג אדם הכא חשיב מתקן כיון שיש לו כפרה בזה (תוס' סנהדרין לה ע"א ד"ה אין) ובתוס' הרא"ש שם "דמיתת ב"ד חשיבא תקון שמקיים מצות המקום דאי לא חשיבה שריפה עצמה תקון בשביל צורך המצוה בישול הפתילה אעפ"י שמתוקנת בכך הואיל והתיקון לא הוי אלא משום שריפה לא הוי חשיב תקון ולא מחייב" וברשב"א שם כתב "שאר מיתות אסורות דיש בהם תיקון מצד שהן מתבערין מתוך העדה, והויא לה כהוצאת כזית מן המת וכעדשה מן השרץ" (שבת צג, ב) דחשיב תיקון הרחקת הטומאה וסילוק הניק".

⁴¹ במנחת הינוך שם כתב "כיון שבמגן אברהם שם כתב, דאפשר דמריבוי דקרא דבכל מושבותיכם נשמע דאין דנין כלל, אם כן במקום דליכא חילול שבת אפשר דלוקין מלאו זה, אך אפשר דהוי לאו הנחת לאזהרת מיתת בית דין" ולבאורה אפילו עשה חבורה אינו חייב מיתה כיון דהוה מקלקל ואין שייך מש"כ תוס' הנ"ל דהוה מתקן כיון שיש לו כפרה שזה דוקא במיתה שעצם המיתה מכפרת משא"כ במלקות המלקות מכפר ואין צריך לחבורה דאינו חלק מהכפרה ועוד אפשר שמותר להלקות לולי לאו זה כיון שאינו פסיק רישא שיעשה חבורה ואפילו אם הוא פסיק רישא כיון דלא ניהא ליה אין איסור דאורייתא משום שבת ולדעת הערוך מותר אפי' לכתחילה עיין תוס' שבת קג ע"א אמנם לפמ"ש"כ לעיל מהאבני נזר "דכל חבלה שנעשה בו על ידי המלקות הכל הוא מצוה ומכלל מצוות מלקות הוא" א"כ חייב מיתה בעושה חבורה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ובכלל לא⁴² זה אזהרה לבתי דינים⁴³ שלא ידונו דיני עונשין בשבת ואין לוקין עליו⁴⁴ אא"כ עשו מעשה בידיהם וענשו המחוייב. וי"א⁴⁵ שאין איסור משום לאו זה לדון בשבת

ומ"מ אפשר⁴⁶ שמותר להלקות כדי שיקיים מצות עשה כגון מי שאומר איני יושב בסוכה שמלקין אותו עד שישב או עד שתצא נפשו מותר⁴⁷ להלקותו בשבת כיון שאינו בדרך עונש אלא רק לקיים המצוה.

⁴² חינוך שם

⁴³ ובמ"ב שלט ס"ק יג כתב "ואיתא בירושלמי על מה דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם וגו' מכאן לבתי דינין שלא יהו דנין בשבת היינו מי שהיה מחוייב (בימים הקדמונים) הבערה גלתה התורה דלא יענישוהו בשבת ומינה ילפינן דה"ה לכל עונש וכו' ואיתא בספר החינוך הטעם שרצה הקב"ה לכבד יום זה שימצאו בו הכל מנוחה גם החוטאים והחייבים" אמנם ודאי אין הכונה לסתם עונש שגזרו עליו בי"ד כגון להכניסו לבית האסורים או ליסרו אלא דוקא לעונש שצותה עליו תורה כמיתת בי"ד או ל"ט מלקות והראיה שבחינוך שם כתב "ונזהגת מצוה זו בזמן הבית בזכרים, שהם בעלי המשפט וחייבים להזהר לבל יעשו דין בשבת" ואם הלאו הוא בכל עונש א"כ שייך נמי בזמן הזה ומזה לכאורה משמע דלא כמו שנכתב לעיל בשם הפמ"ג בפתיחה שגם במכת מרדות שייך לאו זה שא"כ שייך נמי בזמן הזה

⁴⁴ כיון שאין בו מעשה (שם)

⁴⁵ לכאורה הבבלי חולק על הירושלמי הנ"ל המובא בספר החינוך וס"ל שמצד עצם הלאו אין איסור לדון בשבת דבסנהדרין לה ע"א על מה דאיתא במשנה דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות וביום שלאחריו לחובה, לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב ואמרין בנמ' מאי טעמא, משום דלא אפשר וכו' לדייניה במעלי שבתא וליגמריה בשבתא וליקטליה בשבתא אין רציחה דוחה את שבת וליקטליה לאורתא נגד השמש בעינן וליגמריה לדייניה בשבתא וליקטליה בחד בשבתא נמצא אתה מענה את דינו וא"כ משמע שאין איסור מצד עצם הדין אלא רק משום עינוי הדין ובתוס' שם ד"ה ליגמריה לדייניה בשבתא הקשו "אע"ג דתנן בפ' משילין (ביצה דף לו.) אלו הן משום שבות לא דנין היינו דוקא דיני ממונות גזירה שמא יכתוב אבל דיני נפשות אין לאסור מטעם זה שכבר כתבו מאתמול דברי המזכין ודברי המחייבין" וא"כ להדיא שאין איסור משום לאו זה לדון כל שאין בו עינוי הדין וכן עיין במאירי שם שכתב "וכן למדת שאף על פי שהריגת בית דין אינה דוחה שבת נמר דין מיהא היה דוחה שבת אלו היה מקום לגמור את הדין אלא שאין ראוי לענות את דינו" ועיין אבני נזר או"ח סי' מו שגם כן כתב שהבבלי חולק על הירושלמי בזה וכנ"ל אבל להלכה פסק הרמב"ם בירושלמי ועיין שפת אמת מגילה ז ע"ב במשנה ד"ה אין בין שלמד שהאיסור הוא לפסוק דין העונש בשבת והקשה שם שא"כ יש חילוק בין שבת ליו"ט שביו"ט היה לנו להתיר כיון שלאו זה הוא רק בשבת

⁴⁶ פמ"ג בפתיחה להל' שבת מובא בהי' רע"א או"ח ריש סי' שלט

⁴⁷ אמנם ודאי שצריך להזהר שלא להלקותו בענין שיבוא לידי חבורה וכ"ש שאין מלקין עד שתצא נפשו וכמו שנכתב לעיל מהמ"ב שם ס"ק יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אע"ג שאין דיני עונשין⁴⁸ נוהגין בזמן הזה אסור מדרבנן לדון בשבת אפילו דיני ממונות⁴⁹, ולכן אסור לתפוס ולהכניס לבית הסוהר⁵⁰ מי שנתחייב איזה עונש כדי שלא יברח, וכל שכן שאסור להלקותו⁵¹.

ו"א⁵² שחכם מותר לנדות אדם אחר אם פוגע בכבודו בשבת. וי"א⁵³ שאסור משום לאו זה.

⁴⁸ שו"ע או"ח סי' שלט סעי' ד

⁴⁹ שמא יבוא לידי כתיבה ועיין ח"י חתפ סופר שבת קנז ע"א ד"ה אין נשאלין דכתב שאע"פ שבשלושה אין חשש שמא יכתוב דמדכרי אהדי מכל מקום כיון שדומה לדין והדין אסור מצד עצמו בשבת וכירושלמי הנ"ל גזרו בזה נמי רק ביחיד שאין דמיון לדין הוצרכו למעם דשמא יכתוב ולפ"ז לבבלי לעיל דס"ל שאין איסור בעצם הדין בשבת א"כ יהיה מותר בשלושה אמנם מתום סנהדרין שם שהקשו שיהיה איסור משום שמא יכתוב כדיני נפשות אע"ג שהוא בעשרים ושלושה מוכח שאין חילוק בין יחד לרבים ובמ"ב שם ס"ק יא כתב וה"ה נמי דסדור הטענות לבד לפני הדיינים ג"כ אסור שמא יכתבו הדיינים דברי טענותיהם אבל לקבול ולהציע דברים כגון על טענות בתולים מותר וכתב מור וקציעה שאסור לבעל דין לסדר טענותיו לעצמו לביתו כדי שיהיו שנונים בפיו בעמדו לדין משום ודבר דבר כו' אבל הדיין ששמע הטענות מותר לעיין דינם בספרי הפוסקים וכן הבע"ד אם בר הכי" (שערי תשובה שם ס"ק ג)

⁵⁰ ועיין תשובות הגאונים שערי תשובה סי' קפב "וששאלתם אדם שעבר עבירה וניכר בשבת או ב"ט ומתיראין למוצאי שבת שמא יברח ויתלה עצמו ביד גוי מהו להכניסו לבית הסוהר או להלקות בשבת או ב"ט ודאי יכניסוהו לבית הסוהר ואל ילקו אותו בשבת או ב"ט מפני חילול ויש דברים במלקות שיש בהם חילול ואל תחושו להכניסו לבית הסוהר שלא יהיה צואר הדיינים תחת צוארו ומותר"

⁵¹ במחבר כתב "אין דנין". וברמ"א כתב על זה "ולכן אסור לתפוס ולהכניס לבית הסוהר מי שנתחייב איזה עונש כדי שלא יברח, וכל שכן שאסור להלקותו דהוי בכלל דין" ועיין בפמ"ג בפתיחה להלכות שבת שהקשה על לשון הרמ"א וכ"ש שאסור להלקותו שהאיסור להלקותו הוא דאורייתא כדמוכח ברמב"ם אמנם אפשר שכיון שהרמ"א איירי כשאינו מלקות דברי תורה אלא שמייסרין אותו על איזה דבר שעשה וא"כ אינו בכלל הלאו וגם אם עושה חבורה הוי מקלקל כיון שאינו מדאורייתא א"כ אין בו תיקון כיון שאין בו כפרה ועיין במ"ב שם וס"ק יא שפירש דברי המחבר שאין דנין היינו דיני ממונות שמא יכתוב ומש"כ הרמ"א וכ"ש שאסור להלקותו היינו כיון שיכול לבוא לידי חבורה ועיין שדי חמד כללים מערכת א אות טו

⁵² כן דעת המג"א סי' שי ס"ק כד ומ"ב שם ס"ק נב

⁵³ באבני נזר או"ח סי' מו האריך להוכיח שכיון שלדעת הרמב"ם כל עונשין אסורים בשבת משום לאו זה א"כ אף בחכם לנדות לכבודו הוי בכלל זה ואסור וזהו תמצית דבריו "ומדברי הרמב"ם נראה שהוא איסור תורה. והנה לפי עניות דעתי נראה ברור דהוא הדין שאין לנדות בשבת שהרי הנדוי נופיה העונש והנה המגן אברהם כתב בשם תשובת הרשד"ם דמותר לנדות למי שחילל שבת. וכן כתב בשם ספר חסידים סימן ת"ט. ותמהני שעיינתי בספר חסידים ואין שם שום רמז להתיר. רק כתב האיסור לנדות בשבת משום ששבת הוא ברוך על כן אין עושין בו ארוה. גם בתשו' רשד"ם לא התיר לנדות למי שכבר חילל שבת. ואין היתר אלא להציל מאיסור שבת בשעת מעשה דזה לצורך ממש. ובוזה אין שום חשש איסור תורה מחמת לענוש בשבת. שהרי בשעת מעשה אין עונשו כלל. ואחר כך אם עובר לוקח הקללה על עצמו. אבל לענוש על העבר כדי שהנשואים ישמעו ויראו לא מצינו". ועיי"ש שכתב שעל הנידון שם שהיה השאלה במי שביזה החכם בפניו "יש להתיר. שהרי קיימא לן דחשיב אפיקורוס. ומצוה להרגו. והוא גרוע מגוי. ובכהאי גוונא לא מצינו איסור. רק שלא לענוש ישראל כהיה דלא תבערו בבת כהן שזינתה דאף שבשריפה מכל מקום היא ישראלית לכל דבר. ובעיני דין לדונה. אבל באפיקורוס שמצוה על כל יחיד להרגו לא שמענו. אבל שלא בפניו דלא חשיב אפיקורוס כמ"ש הר"י בשערי תשובה ובשערי הקדושה דדוקא בפניו חשיב אפיקורוס שוב אסור לנדותו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

הרודף⁵⁴ אחר חבירו להרגו מצילין את הנרדף בנפשו של רודף אפילו בשבת וי"א שהוא הדין גם ברודף אחר אחת מכל העריות לעשות בה עבירה שמצילין אותה בנפשו של רודף אפילו בשבת.

הבועל ארמית⁵⁵ בפהרסיא בפני עשרה מישראל שקנאים פוגעין בו, אינו דוחה שבת ואסור להרגו בשבת.

ז. עבודה שדוחה שבת

כבר נתבאר בפסחים דף עז. ובמסכת יומא דף נ. כל קרבנות הציבור דוחין⁵⁶ את השבת ואת הטומאה. ושבת מפורש בתורה וביום השבת שני כבשים וגו' עולת שבת בשבתו על עולת התמיד יעשה ונסכו, הרי מפורש שבשבת מקריבין הקרבן תמיד וקרבן מוסף. שהתורה הזהירה לשמור להקריב קרבן התמיד "במועדו" כשם שבמועדו אפילו בשבת כמו כן במועדו אפילו בטומאה שלא יעכב שום דבר בעולם, וגם הטומאה אינה מעכבת.

וכן בפסח⁵⁷ כשם שבמועדו אפילו בשבת כמו כן במועדו אפילו בטומאה⁵⁸. שאר קרבנות ציבור מניין, שנאמר: אלה תעשו לד' במועדיכם, עומר ושתי

בשבת. וכל זה בתלמיד חכם. דאפילו לענין ליטרא דדהבא לא דינינן כ"ש לזה. ואסור להחרים בשבת. מיהו ביום טוב תלוי במחלוקת הפוסקים בשביתת עבדו ובהמתו ולכאורה המג"א לשיטתו כמבואר לעיל דס"ל שרק במה שיש בו הילול שבת שייך לאו זה ולהכי התיר והא כדעת הבבלי וכמו שנכתב לעיל ועיין באבניז שם ס' רכח

⁵⁴ משנה למלך שבת פכ"ד שם שזה פשוט שהרודף אחר חבירו כיון שהתורה התירה את דם הרודף א"כ הוי פקוח נפש לגבי דם הנרדף ודוחה שבת אבל בעריות כתב המשנה למלך שיש להסתפק ועיי"ש שהביא שלדעת הרי"ף מוכח שאף בעריות מצילים וכן דעת רב שרירא גאון אבל לדעת תוס' כתב שאין ראייה אם מותר ועיין בנודע ביהודה תנינא הו"מ ס' ס בהגה"ה שם שביאר ספיקו של המשנה למלך על פי מה שכתב בנוב"י שם שאם נאמר שהא שמצילין בנפשו של רודף הוא עונש א"כ אין עונשים בשבת ואסור להצילו מלבד בפקוח נפש אבל אם עיקר דין הרודף הוא משום הצלת הנרדף א"כ זה מותר אף בשבת

⁵⁵ פרי מגדים או"ח ס' של"ט באשל אברהם סק"ג

⁵⁶ ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מ

⁵⁷ וגם פסח מקרי קרבן ציבור כיון דאתי בכנופיא של כל ישראל אף על גב שכל אחד מקריב לעצמו.

⁵⁸ והרמב"ם בפ"ד מביאת מקדש דין טז כתב: ומניין שטומאת מת דחווה בציבור, שנאמר: ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם, כך למדו מפי השמועה שאנשים יחידים הם שידחו לפסח שני אם היו טמאים אבל ציבור שהיו טמאי מת אינן נדחין אלא הטומאה תדחה ויעשו פסח בטומאה. וה"ה לכל קרבן שקבוע לו זמן כפסח שהוא דוחה את הטומאה, עכ"ל. ותמיהני למה לא הביא דרשא דגמ': איש איש וגו' וכמ"ש, ודרשא זו של הרמב"ם לא מצאתיה לא בש"ס ולא בספרי ערוה"ש שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הלחם והקריבים עמהן, שאינם כתובים שם בבפנחס, ת"ל: וידבר משה וגו', וזה כתיב באמור דשם כתיבי העומר והשתי הלחם⁵⁹.

והכלל הוא כל שזמנו קבוע דוחה את השבת ואת הטומאה⁶⁰, כדי שיתכפרו הצבור ביום הקבוע לאותו קרבן⁶¹. וכל שאין זמנו קבוע אינו דוחה⁶².

לפיכך עולת ראייה ושלמי חגיגה⁶³ אינן דוחין לא את השבת ולא את הטומאה לפי שאין להן זמן קבוע כקרבנות הצבור, שאם אינו חוגג היום חוגג למחר, אבל דוחין את יום טוב. ואף על פי שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדרות מקריבין עולת ראייה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה שאין אלו נדרים ונדרות אלא חובות.

פסח שני דוחה את השבת אבל את הטומאה אינו דוחה⁶⁴ כמו שיתבאר להלן דף צה: שמכיון שנדחה מפני הטומאה איך יעשה בטומאה.

כל⁶⁵ קרבן ציבור הקרב בטומאה אינו נאכל בטומאה אם יש בקרבן זה גם אכילת הכהנים, כמו העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וכבשי עצרת עם הלחם ושעירי ראשי חדשים ושל כל הרגלים הבאים לחטאת והבשר נאכל לכהנים, אלא מקטירין ממנו דברים הראויים להקטרה והשאר הראוי לאכילה נשרף כשאר קדשים שנטמאו, דכי התירה התורה להקריב בטומאה אבל לא לאכול בטומאה.

ואם הכהנים טמאים והקרבן טהור וכגון ששחטו זר וזרקו הטמאים דמו והקריבו אמוריו, אף על פי שהטמאים מקריבין אותו אין חולקין עם כהנים בעלי מומין הטהורין לאכול לערב מפני שאינם ראויים לאכילה⁶⁶.

⁵⁹ ואין לשאול דא"כ הך דאלה תעשו לד' במועדיכם הוא מיותר דהא כל המועדים מבוארים באמור וילפינן מאלה מועדי ד', די"ל דקרא דאלה תעשו אצטריך למומאת מקדש וקדשיו כדאמרינן בשבועות (י, א): הוקשו כל המועדים זל"ו. ועוד אפ"ל דאצטריך לפר כה"ה של יוה"כ וחביתיה כה"ג מדכתיבא בפ' פנחס בקרבנות המוספין דיוה"כ "מלבד המאת הכפורים" וגו', נכלל הפר ג"כ בקרא דאלה תעשו לד' במועדיכם שבסוף הפרשה. וכן בחביתיה כה"ג כתיב "עשירית האיפה סולת מנחה תמיד" וגו', עשאה הכתוב כקרבן תמיד שדוחה את השבת ואת הטומאה.

⁶⁰ אע"ג שהוא קרבן יחיד כגטו פר של יוה"כ של כה"ג דהוא קרבן יחיד וכן חביתיה כה"ג וכן הפסח שכל אחד מביא לעצמו ודוחין שבת וטומאה.

⁶¹ שו"ת הרדב"ז (ללשונות הרמב"ם) הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יא

⁶² שהרי פר העלם דבר של ציבור ושעירי עכו"ם שהן קרבנות ציבור ואין דוחים את השבת ואת הטומאה

⁶³ רמב"ם הלכות חגיגה פרק א הלכה ה

⁶⁴ שם הלכות קרבן פסח פרק י הלכה טו

⁶⁵ שם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יא

⁶⁶ זכותא דאברהם בביאור דעת הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף לה:

ח. לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא למת מצוה

כבר התבאר במסכת מגילה דף ג: ובמסכת נזיר דף מח: שמצוה⁶⁷ להטמאות למת מצוה, אפילו הוא כהן גדול ונזיר והולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ומצא מת מצוה, הרי זה מיטמא לו. אפילו כדי לטלטלו מחמה לצל שלא יסריח⁶⁸.

איזהו מת מצוה⁶⁹, שמצאו בדרך או בעיר של נכרים, ואין לו קוברים, וממקום שמצאו אינו יכול לקרות ישראל שיענהו ויבא ליטפל בו ולקבורו, אסור לו לזוז משם ולהניח את המת, אפילו לילך לעיר להביא קוברים, אלא יטמא עצמו ויקברנו. אבל אם היו ישראל קרובים למקום המת, שהמוצא את המת קורא אותם והם עונים לו ובאים לקברו, אין זה מת מצוה שיטמא עליו הכהן, אלא קורא אותם והם קוברים.

וכבר התבאר במסכת פסחים דף עב. ובמסכת נזיר שם שאונן אסור בקדשים כמו שאמר אהרן למשה (ויקרא י פסוק יט) וְאֶבְלְתִי תְּפֹאֵת הַיּוֹם הַיּוֹם פְּעִינִי ה'. שהיה אונן על נדב ואביהוא.

אי זהו אונן⁷⁰ זה שמת לו מת מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהן, ביום המיתה בלבד אפילו לאחר הקבורה⁷¹ הוא הנקרא אונן דין תורה, ולילה שלאחריו הוא אונן מדברי סופרים.

האונן⁷² ראוי לאכול הפסח לערב, מפני שאנינות לילה מדבריהם, ולא העמידו דבריהם במקום כרת בדבר זה, אלא שוחטין עליו, וטובל, ואחר כך אוכל כדי שיפרוש מאנינותו ולא יסיח דעתו.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד שעד א

⁶⁸ חי' רע"א שם

⁶⁹ שו"ע יו"ד שם ג

⁷⁰ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ב הלכה ט

⁷¹ לקוטי הלכות כב. בזבח תודה ד"ה האונן ובתורת הקדשים ת

⁷² רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ו הלכה ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

במה דברים אמורים שמת לו המת אחר חצות שכבר נתחייב בקרבן פסח, אבל אם מת לו המת קודם חצות⁷³, לא חלה עליו חיובא דפסח כלל שאונן פטור מכל המצות. ואין שוחטין עליו אלא ידחה לשני. ואם שחטו עליו וזרקו הדם טובל ואוכל לערב.

בשאר הקדשים, כשם שאסור לאכול ביום המיתה קדשים מן התורה, כך אסור לאכול בלילו מדבריהם על אף שאכילת קדשים מצות עשה העמידו דבריהם במקום תורה. ולפיכך חגיגה הבאה עם הפסח אסור לאכלה⁷⁴. אולם מת ששה ימים⁷⁵ ואח"כ נקבר, כל אותם הימים שאחר יום המיתה הוא אונן מדבריהם וכן יום הקבורה ואינו תופש לילו, לפיכך מי שמת לו מת וקברו לאחר יום המיתה כל יום הקבורה אינו מקריב ואינו אוכל בקדשים מדבריהם, וטובל ואוכל לערב.

מת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר, הרי הוא ביום קבורה אונן מדבריהם ואינו תופס לילו מדבריהם, לפיכך שוחטין עליו וטובל ואוכל לערב אף בשאר הקדשים.

יום שמועה ויום ליקוט עצמות הרי הוא כיום קבורה, לפיכך מי שלקטו לו עצמות מתו ביום ארבעה עשר⁷⁶, או ששמע שמת לו מת, שוחטין עליו וטובל ואוכל בקדשים לערב. אבל המלקט עצמות בין של מתו ובין של מת אחר, הרי הוא טמא טומאת מת, וצריך הזאה בשלישי ושביעי ונדחה לפסח שני.

ט. לחלק יצאת

כבר התבאר במסכת שבת דף ע: שכשהיה בהמ"ק קיים היה חייב להביא חטאת אם עשה מלאכה דאורייתא ולפעמים מספר חטאות, וכתבו הפוסקים⁷⁷ שבימינו אם עבר וחילל שבת בשוגג, יתן במקום חטאת סכום שאפשר לקנות בו את הפחות שבכבשים או שבעזים שבאותו העת, לצדקה. ומכיון שכן חשוב גם בימינו לדעת את חילוקי החטאות, מתי חייב וכמה חייב.

⁷³ וצל"ב מה הדין בנקבר קודם חצות. עיין אבהא"ז ביאת המקדש פרק ב הלכה ט

⁷⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות קרבן פסח סימן קצ סעיף יא – יד

⁷⁵ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ב הלכה י

⁷⁶ ודע דמזה משמע דאע"ג דבמועד אסור בליקוט עצמות קרוביו דאין לו לגרום אנינות בזמן שמחה כמ"ש הרמב"ם בפ"א מאבל דקיי"ל כר' יוסי במ"ק (ח, א) שאוסר, מ"מ בע"פ מותר, או אפשר שהיה לו הכרח ללקטם היום אבל בלא"ה נראה שאינו נכון ללקוט עצמות ביום שמקריב קרבנו, ואף על פי שלא נזכר זה בשום מקום מ"מ נלע"ד ברור לדינא שכן הוא. ערוה"ש העתיד שם

⁷⁷ רמ"א או"ח שלד כו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ויזהר שלא יאמר שנותן זה עבור הטאת, רק שיאמר שבמקום הטאת נותן זה לצדקה. וכתבו הספרים שמהנכון שיאמר פרשת הטאת⁷⁸ ויבין אופן הקרבתה⁷⁹, וכבר אחז"ל כל העוסק בתורת הטאת כאלו הקריב הטאת.

וצריך להתענות ארבעים יום שני וחמישי ויכול לדחותם לימי החורף⁸⁰, ולא ישתה יין ולא יאכל בשר בלילה שאחר התענית⁸¹, ואם ירצה לפדות התענית, יתן בעד כל יום לצדקה – 12.8 גרם כסף טהור סך הכל 531.2 גרם כסף נקי, לארבעים ימי התענית, ולפי ערך הכסף שבכל זמן וזמן צריך ליתן סכום זה לצדקה. והעשיר יתן יותר הכל לפי עשור

אך נהגו שעבור פדיון תענית נותנים שיעור שווי אכילתו ושתייתו של כל היום, וסכום כספים אלו יתן לאחזקת לומדי תורה, או להשיא בני עניים או להקמת ואחזקת מקוואות טהרה במקומות שישנם יהודים ואין עדיין מקוה טהרה שם.

ואדרבא בדורותינו אלה שחלושים⁸² אנו בגוף ובנפש ורובי צומות עלול להזיק ולהביא לידי חולי או מיחוש בגוף ובנפש, אסור לאדם להרבות בתעניות, אלא כפי אשר משער בנפשו שלא יזיק לו כלל, לא לגופו ולא לנפשו, ולא יצא שכרו בהפסדו, ועיקר התשובה היא בצער ושימת לב מכאן ואילך, וראוי לקבוע ללמוד בהלכות שבת

והמעולה שבתעניות לקבל עליו תענית מן הדיבור⁸³, וירגיל עצמו לרסן פיו ותאוותיו, וזה התשובה המעולה כי לא יגיע לו ממנו שום נזק לא בגופו ולא בנשמתו, ויקבל עליו ללמוד יותר מהרגלו⁸⁴, ואם חטא באיסורי שבת יחזור וישנן הלכות שבת.

⁷⁸ בפרשת ויקרא מן "ונפש אחת תחטא" עד "ונסלח לו" (ויקרא ד, כז – לה). ושם יש לו פנאי יקרא גם בפרשת צו מ"זואת תורת החטאת" עד "באש תשרף" (שם ו, יז – כג). עיין בה"ל סי' א ס"ה ד"ה ופרשת. ויאמר יהי רצון שיהיה זה חשוב ומקובל כאילו הקרבתו הטאת מ"ב שם יח

⁷⁹ מ"ב שם פ

⁸⁰ מ"ב שם עה

⁸¹ שם עט

⁸² שו"ת אגרו"מ (או"ח ח"א סי' קלה), חזו"א (אגרות וכתבים סי' מה), הנריש"א (שו"ת ישא יוסף ח"ב סי' צה) אולם בקובץ תשובות (ח"ג סי' עא) כתב שרק לנשים שהן תשושות כוח יש להקל. והנריש"א (שולחן שלמה סק"ו) כתב שממה שהחמירו כל כך בסדרי התשובה אף לאיסור דרבנן בשוגג נראה שאין להקל, אמנם מסתבר שלבעלי תשובה אין לומר להתענות, אלא יש לחזקם שה' מוחל וסולח ושהם צריכים להודות להקב"ה שנתן בליבם דעת לשוב בתשובה.

⁸³ המשנ"ב בה"ל תענית, ' תקעא סק"ב. וראיתי כתוב בספר אחד, שכשאדם רוצה להתנדב תענית, טוב יותר שיקבל תענית מן הדיבור ממה שיקבל עליו מן האכילה, כי ממנו לא יהיה לו נזק לא בגופו ולא בנשמתו ולא יחלש על ידי זה, וכעין זה כתב הגר"א באגרתו שצריך האדם לייסר עצמו לא בתענית וסיגופים כי אם ברסן פיו ובתאוותיו.

⁸⁴ עיין בשו"ת חת"ס יו"ד סי' קנה שכתב שעיקר גדול בתשובה הוא מה שנאמר "וחטאתי נגדי תמיד", ועל כן יהיה יום החטא לזכרון, ויהיה כיום יארציית שבכל שנה ושנה יהיה אותו יום יום תשובה ויודוי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

והניעור כל הלילה ועוסק בתורה ולא ישן כלל יהיה נפטר מעונש כרת אחד אם נתחייב
ח"ו, וכל לילה פוטר כרת אחד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

